

Hyla arborea

Lövgroda

Grod- och kräldjur, Groddjur

Klass: Amphibia (groddjur), **Ordning:** Anura (stjärtlösa groddjur), **Familj:** Hylidae (lövgrodor), **Släkte:** *Hyla*, **Art:** *Hyla arborea* - lövgroda (Linneaus, 1758) **Synonymer:**

Kännetecken

Lövgroda är en liten groda, vanligen helt grön på ryggsidan och som vuxen cirka 4 cm i kroppslängd. I sällsynta fall kan den bli upp till 5 cm eller strax däröver. Lövgrodan har tydliga häftskivor på tår- och fingerspetsar vilket gör den till en god klättrare. Längs kroppssidorna från näsborrarna till bakkroppen löper ett mörkt band, vars ovkant är vit eller gulvit, och bildar en tydlig slinga vid ljumsken. Kroppens undersida är helt vit eller gulvit med distinkta körtelgranuler. Hanen skiljs från honan genom struphudens mörkare färg som är brun/gyllenbrun medan honan är ljusare vit.

Utbredning och status

Lövgrodan är begränsad till södra Skåne, där dess utbredning sträcker sig från Börringe-Rockarp-trakten i väster till området mellan Glimminge och Olseröd i öster. De nordligaste lokalerna finns i trakten norr om Brösarp. Tidigare hade arten en vidare utbredning i Skåne. Fram till 1930-talet fanns t.ex. en population i östra Ivöbygden. Under perioden 1960-1986 minskade arten kraftigt, speciellt i västra delen av utbredningsområdet. Arten har tidigare också funnits lokalt i Blekinge. I litteraturen finns även gamla uppgifter om förekomster i Småland och på Gotland. Dessa uppgifter har aldrig kunnat verifieras. Lövgrodan är utbredd över större delen av södra och mellersta Europa, i norr upp till sydligaste Sverige och Polen. Arten finns även i Mindre Asien och i Ryssland till Kaspiska havet i öster. Den svenska populationens storlek uppskattades 1982 till knappt 5 000 vuxna individer. År 1989, då arten åter inventerades, uppskattades antalet spelande hanar till 2 500, fördelade på 180 lokaler. Vid de följande årens inventeringar, 1990-92, uppskattades antal hanar till 4 000, 5 700 respektive 6 200, fördelade på 210, 280 respektive 260 spelvatten. Den gynnsamma populationsutvecklingen har sedan fortsatt under hela 1990 och 2000-talet. Under den senaste totalinventeringen år 2000-2004, noterades arten på 793 lokaler (antalet spelande hanar i intervallet 16 000-31 000). Noterbart är också att antalet baslokaler (i detta fall definierat som lokaler med minst 100 spelande hanar) har ökat. Under bottenåren 1970-80 fanns det 6st baslokaler medan det fanns 81st lokaler 2000-2004! Av dessa baslokaler låg 22 % inom skyddade områden, motsvarande siffra för alla lokaler var 11 %, 2000-2004. Populationsstorleken är idag inte helt känd eftersom lövgrodan inte inventerats sedan 2004.

Lövgrodan, precis som de andra groddjuren i Sverige, lever i större eller mindre populationer vars storlek ofta begränsas av mängden lämpliga lekvatten och landmiljöer inom spridningsavstånd. Mellanårsvariationen i antalet spelande hanar kan vara stor (30% är inte ovanligt), beroende på vinteröverlevnad och tidigare års rekrytering. Samma variation kan vi ha för den frekvens av lekvatten som utnyttjas/inte utnyttjas varje år. Stabilast förekomst i förekomstfrekvens, reproduktion och antalet spelande hanar har vi i vatten med många djur och där (sk baslokaler). Lövgrodan är för sin reproduktion bunden till solbelysta, vegetationsrika vatten utan rovfisk. Vattnen ska heller inte torka ut innan metamorfos sker. Leken börjar i regel i månadsskiftet april-maj, men det är stor skillnad i fenologi för de tidigaste och senaste lokalerna samt mellan år. Spelande hanar kan höras under hela perioden från mitten av april till slutet av juli. Därefter kan spelläten höras tillfälligtvis från grodor på land eller i trädkronor ända till slutet av oktober. Larverna metamorfoserar från början av juli till slutet av september och början av oktober. Övervintrar vanligen från oktober till april, men kan vissa år observeras in i början av november och under mild vårväderlek redan i mitten av mars på vandring till lekvattnen. Båda könen lämnar vinterkvarteret samtidigt. Lövskog och/eller lövbuskmarker måste finnas i närheten av lekvattnet. De mest betydelsefulla biotoperna för arten i Skåne utgörs av naturbetesmarker med en mosaik av högrötsängar, öppen gräsmark, träd, buskage och dungar. Lövskogsbrynnens buskridåer av hassel, hagtorn, slån, nypon, olvon, fläder och björnbär spelar en viktig roll efter lekperioden. I sydvända bryn kan lövgrodorna finna varma och skyddade miljöer ända till långt in på hösten. Inom vissa lokaler ligger lekvatten och övervintringsplatser långt åtskilda varför grodorna kan tvingas till regelbundna kilometerlånga vandringar. Även de nymetamorfoserade djuren måste vandra motsvarande sträckor från lekvatten till landhabitatet. Därför kan ledlinjer i och genom åkermark t.ex. i form av vägrenar, diken, buskridåer, staket och i synnerhet slyrika stengården vara viktiga för spridning och individutbyte mellan lokalerna.

Hot

Den största orsaken bakom artens tillbakagång under 1960- och 1970-talen var den omfattande planteringen av gran på f.d. naturbetesmarker och i f.d. lövskogar. En annan viktig faktor till lövgrodans påtagliga minskning kan vara att Sturups flygplats placerades centralt i den västra kärnpopulationen. Uppodling av betesmarker och utdikningar har också förstört många biotoper. Inplantering av fisk har inneburit att lövgrodan försvunnit från flera lekvatten. Inplantering av kräftor liksom hållande av ankor kan också innebära att lövgrodelokaler förstörs eftersom vattenvegetationen ofta försvinner på sikt. Alla dessa förändringar leder till en ökad fragmentering av lövgrodans livsnödvändiga biotoper. Ett fortsatt avlägsnande av ledlinjer (se ovan) i åkerlandskapet minskar möjligheterna till utbyte av djur mellan lokaler och ökar därmed riskerna för lokalt utdöende på isolerade lokaler. Ett annat potentiellt hot som finns, och även mot andra amfibier globalt sett, är sjukdomar. Svampen som exempelvis orsakar chytridsjuka har nyligen hittats på groddjur ibland annat Skåne, men ingen ökad dödlighet har rapporterats. Endast en lövgroda har kontrollerats (smitta ej påvisad). Men eftersom man har påvisat smitta på klockgroda på en baslokal för lövgroda, finns risken att även att lövgrodan kan vara smittad.

Åtgärder

Det finns fortfarande (år 2004) många viktiga lekvatten för lövgrodan utanför naturreservat och andra skyddade områden (ca 80 % av lövgrodans baslokaler). Vid dessa bör man skydda naturbetesmarker, lövbusk- och lövträdsbestånd i lekvattens omgivning och själva lekvattnen. Markägarna till de viktigaste lokalerna bör informeras om vikten av att bevara miljöerna. Myndigheterna inom naturvård, jordbruk, skogsbruk, fiskevård och kommunal planering måste samverka för att bevara lövgrodans livsmiljöer. Inte minst finns det en konflikt mellan olika stödformer när det gäller bevarandet av buskage och träd i naturbetesmarker samt röjningar av sly längs gårdsgårdar. Analys av eventuella förändringar för populationen bör genomföras regelbundet (vart 6:e år). Detta ska göras genom att följa ett urval av viktiga baslokaler och intilliggande satellitlokaler inom hela artens utbredningsområde. Undersökningar bör inriktas på att studera de framtida förväntade klimatförändringarnas effekter populationerna och då även i ett scenario där sjukdomar (exempelvis chytridsjuka) finns med som ett hot. Artens krav ifråga om vandringsvägar, födosökslokaler och övervintringsplatser behöver fastställas. En viktig åtgärd som gynnat lövgrodan sedan 1990-talet är anläggning av våtmarker med hjälp av miljöstöd i jordbrukslandskapet. Av 36 våtmarker som anlades i närheten av andra lövgrodelokaler åren 2000-2008, hade 86 % koloniserats av lövgroda under 2009. Totalt ökade därmed populationen med ca 1800 spelande hanar (medianvärde 30 spelande hanar per damm, sex vatten med mer än 100 spelande hanar). Fortsatt anläggning av stora fiskfria våtmarker inom lämpliga landmiljöer förväntas ha positiv effekt på lövgrodans bevarandestatus.

Övrigt

Utländska namn - NO: Løvfrosk, DK: Løvfrø, FI: Lehtisammakko, GB: European Tree Frog, Green Tree Frog. Lövgrodan är upptagen på 2002 års globala rödlista där den är placerad i kategorin Missgynnad (NT). Arten är även upptagen i EUs habitatdirektiv, bilaga 4.

Naturvård

Konventioner: Habitatdirektivets bilaga 4, Bernkonventionens bilaga II

Fridlysning: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 4, 5. Bestämmelsen gäller hela landet

Åtgärdsprogram: Avslutat

Litteratur

- Ahlén, I. 1986. Inför kritiska områden för hotade arter. Sveriges Natur 77(3): 12-15.
- Berglund, B. 1974. Lövgrodan *Hyla arborea arborea* Lin., ett djur på väg att försvinna? Skånes Natur 61: 111-115.
- Berglund, B. 1978. Lövgrodan - hotfaktorer och naturvårdsproblem i Skåne. Sveriges Natur 69: 287-290.
- Berglund, B. 1993. Det ljusnar för lövgrodan. Arter på fallrepet. Hotade växter och djur i Skåne. Del 1. Skånes Natur årsbok 80: 119-125.
- Brönmark, C. och Edenhamn, P. 1994. Does the presence of fish affect the distribution of tree frogs (*Hyla arborea*)? Conservation Biology 8: 841-845.
- Cavallin, B. 1988. Signalkräftan hot mot grodor och flodkräftor. Skånes Natur 75: 134-136.
- Edenhamn, P. 1996. Spatial dynamics of the European tree frog (*Hyla arborea* L.) in a heterogeneous landscape. Avhandling vid SLU, Inst. f. viltekologi. Rapport 31. Uppsala.
- Fog, K., Schmedes, A. & Rosenørn de Lasson, D. 1997. Nordens padder og krybdyr. E.C. Gads Forlag. Köpenhamn.
- Nyström, P. & Stenberg, M. 2006. Utvärdering av åtgärdsprogram för bevarande av lövgroda (*Hyla arborea*). Länsstyrelsen i Skåne Län.
- Nyström, P. & Stenberg, M. 2008. Forskningsresultat och slutsatser för bevarandet med hotade amfibier - En litteraturgenomgång, Länsstyrelsen i Skåne Län, 2008:55.
- Sahlin, S. 1976. Några uppgifter om tidigare förekomst av lövgroda i Skåne. Fauna och flora 71: 158-166.
- Strömberg, G. 1983. Lövgrodans tidigare förekomst i Blekinge. Blekinges Natur 1983: 88-92.

Författare

Förf. Ingemar Ahlén 1989. Rev. Per Edenhamn 1995, Boris Berglund 2002, Per Nyström & Marika Stenberg 2012.